

Året der gik - 2017

2018 er over os, og vi kan se tilbage på 2017 i erkendelse af, at året er gået og ikke kan laves om. Men vi kan da i det mindste give en status for, hvordan det så gik. Fx i Dansk Jagtakademi.

Det blev et år med en stor omvæltning i forhold til det professionelle, nemlig at jeg i starten af året blev formelt tilknyttet Aarhus Universitet. Efter nogle sonderinger hen over slut-2016 og en bedømmelsesproces fik jeg i februar tildelt den fornemme titel *adjungeret lektor* i anvendt økologi og samtidig tilbudt en fast arbejdsplads på Institut for Bioscience med arbejdssted og fast kontor på Kalø. Fra starten tænkte jeg, at det kunne blive et udmærket sted at komme en gang imellem, men det blev hurtigt til en helt fast 8 til (næsten)16-arbejdsplads med et væld af søde og hjælpsomme kolleger og et super fagligt miljø. Mit hovedarbejdsområde er hele spørgsmålet om bly i jagtammunition, og jeg håber på at kunne skrive det sammen til en videnskabelig afhandling inden for nogle år.

Året kom til at byde på et endeligt farvel til samarbejdet med Orbicon og Faunaforst om at rådgive Forsvarsministeriet i spørgsmål om naturforvaltning på de danske skyde- og øvelsesterræner, hvor vi afsluttede en række opgaver under den rammeaftale, vi indgik i allerede i 2012. Men Dansk Jagtakademi er fortsat involveret i opgaver, der vedrører naturforvaltning på Forsvarsministeriets arealer – nu blot som underleverandør til nogle af de virksomheder, der har faste rådgivningsaftaler med ministeriet.

Der har i årets løb været et tæt samarbejde med en række partnere, herunder ikke mindst Aarhus Universitet, 15. Juni Fonden, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Miljøstyrelsen, Faunaforst, Orbicon, NIRAS, Rambøll, Dansk Naturkonsortium, Københavns Universitet, Syddjurs Kommune, DGI, Nationalpark Mols Bjerge, Danmarks Jægerforbund, Skandinavisk Dyrepark, Foreningen Danske Herregårdsjægere, Waterfowl and Wetlands Trust, EU's Kemikalieagentur, Jagt, Vildt og Våben og en række øvrige danske og udenlandske institutioner, medier og enkeltpersoner.

Tak til alle for et inspirerende samarbejde.

GODT NYTÅR!

Rønne, januar 2018

Niels Kaas

Aarhus Universitet

Tilknytningen til Aarhus Universitet og de daglige opgaver på Kalø omhandler primært spørgsmålet om bly i jagtammunition, men også øvrig rådgivning inden for vildtforvaltningssektoren samt feltarbejde udført for universitetet. Bioscience vandt i efteråret to store kontrakter hos Miljøstyrelsen om forskningsbaseret rådgivning om jagt og vildt, og her indgår jeg med mit CV og vil formentlig få nogle konkrete opgaver i samarbejde med kolleger på Kalø. Ud over det er der indgået aftale om redaktion af en bog om konfliktarter, som udgives på Aarhus Universitetsforlag senere på året.

Blyammunition

Hele spørgsmålet bly i jagtammunition, der er kernen i det videnskabelige arbejde i Dansk Jagtakademi, kan beskrives i nogle enkelte overskrifter:

Overholdelse af de danske blyhaglsforbud

15. Juni Fonden bevilgede i 2017 midler til en undersøgelse af, om det danske forbud mod blyhagl overholdes. Dette har aldrig været undersøgt systematisk. Metoden er indsamling af vildt og tjek for hvilke hagltyper vildtet er nedlagt med (noget som vi selv startede som et pilotprojekt sidste år). Det egentlige projekt er påbegyndt i starten af indeværende jagtsæson, og vi har samlet ca. 500 prøver af fortrinsvis fasaner og gråænder (både hele fugle og kråser). Projektet ventes afsluttet næste år, og vi regner med at komme på 1.000 prøver for at have et materiale, der er repræsentativt – i hvert fald for de gængse typer af jagt i Danmark.

For at supplere undersøgelsen har Dansk Jagtakademi selv finansieret indsamling af kråser fra andre arter af vandfugle for at se, om fuglene fortsat opsamler blyhagl, eller om der med tiden er sket et skifte til, at de opsamler andre hagltyper, hvilke jo er forventeligt, eftersom blyhagl blev forbudt i 1996. Ydermere har vi hen over sommeren systematiseret indsamling af hagl i sedimentet i "hotspot"-jagtområder, primært i Ringkøbing Fjord. Her fandt man i 1980'erne hundredvis af blyhagl pr. m², og vi er interesserede i at se, om de stadigvæk er til stede og er kilde til, at fuglene opsamler dem og bliver blyforgiftet, eller om de med tiden er blevet "erstattet" af fx stålhagl. Desværre har vi ikke kunnet finde finansiering til denne del af projektet, så det kører ind til videre på egen regning og primært som metodeudvikling.

Bly i danske rovfugle

Som en del af en særbevilling af jagttegnsmidlerne gav Miljøstyrelsen i det sene efterår støtte til undersøgelse af indholdet af bly og andre miljøgifte i danske rovfugle. Dette projekt gennemføres af Dansk Jagtakademi med både Aarhus Universitet og DTU som underleverandører af laboratoriearbejde og ekspertise. Præparaterne (ca. 70 prøver af danske arter af rovfugle) forefindes allerede, og selve analysen forventes igangsat i februar. Undersøgelsen afsluttes i efteråret.

Særnummer af tidsskriftet AMBIO

Der er indgået aftale mellem AMBIO og en projektgruppe bestående af forskere fra Europa og Nordamerika om at udgive et særnummer (special issue), der omhandler bly i jagtammunition. Der fokuseres både på de problemer, som blyet giver, men ikke mindst på de mange løsningsmuligheder der er, og hvor danske erfaringer med blyfrihagl bliver et omdrejningspunkt. Arbejdet har ophæng i Aarhus Universitet, og jeg er koordinator af hele projektet.

Bly og jagtens bæredygtighed

Dansk Jagtakademi assisterede i slutningen af 2016 EU's kemikalieagentur med en udredning om blyhagl til jagt i vådområder. Dette afsluttedes tidligt i 2017 og indgår i EU's videre proces med at udfase blyhagl til jagt. Som en udløber af dette, har vi (et forfatter-team bestående af en dansker, to briter og en sydafrikaner) hen over året lavet en samlet udredning af, hvordan anvendelse af bly til jagtammunition overhovedet lader sig forene med at sikre jagtens langsigtede bæredygtighed. Det er der kommet et langt og omfattende manuskript ud af, og vi nåede at få det indsendt til publikation før jul. Om det så bliver accepteret er en anden sag.

Udmeldinger i de populære medier

Bly-temaet har været profileret flere gange i medierne både i udlandet og i Danmark. Her er et par links:

Fra Flight of the Swans (WWT's program om pibesvane): [Link](#).

Fra CMS's COP 12 i Manila: [Link](#).

Fra Earth Guardian (Argentina): [Link](#).

Fra Evidence Matters: [Link](#).

Jagt, Vildt og Våben: [Link](#).

Jagtaffald

Dansk Jagtakademi har over en årrække indsamlet patronhylstre og plastikhaglskåle på udvalgte danske kyststrækninger. I 2016 fik vi fra 15. Juni Fonden tilskud til at gennemføre et egentligt projekt, hvor vi nu har foretaget yderligere indsamling, så flere kyststrækninger er inddraget. Vi ser på både tætheden og oprindelsen af plastikaffaldet, og vi bruger også materialet til at vurdere overholdelsen af blyhaglforbuddet. Vi er tæt på at afslutte projektet. Det bliver i form af en dels en rapport på dansk og dels en videnskabelig artikel, som vi er tæt på at kunne indsende. Projektet gennemføres med assistance fra Aarhus Universitet, DCE.

Forsvarsministeriets naturforvaltning

Som nævnt indledningsvist, er konsortiet FOD (Faunaforst, Orbicon og Dansk Jagtakademi) nu helt ude af rådgivningsarbejdet for Forsvarsministeriet, men i løbet af 2017 afsluttede vi en række opgaver, hvor Dansk Jagtakademi forestod ledelse af en del, herunder tillæg til drifts- og plejeplaner for Borris Skydeterræn og Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn samt et samlet tillæg for i alt 10 andre militære områder. Anledningen var 2. generation at de statslige Natura 2000-planer for perioden 2016-2021, som forpligter offentlige lodsejere til at gennemføre konkrete handleplaner, hvilket hos Forsvarsministeriet sker via drifts- og plejeplaner. En anden større opgave var færdiggørelse af en plan for feltbefæstning og andet gravearbejde på Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn. Dansk Jagtakademi var også involveret i to store græsningsprojekter, nemlig iværksættelse af græsning på Kulsbjerg Øvelsesplads og udredning af mulighederne for at etablere et vildthejn til ekstensiv drift på Borris Skydeterræn.

Men rådgivningsverdenen er mærkelig. For straks efter, at FOD havde mistet den faste aftale med Forsvarsministeriet, viste der sig nye muligheder igennem de andre store rådgivningsfirmaer. Så 2017 har budt på et samarbejde med Rambøll og en drifts- og plejeplan for Skive Øvelsesplads og sidst på året blev Dansk Jagtakademi hyret som underleverandør til at udarbejde en samlet drifts- og plejeplan for ca. 80 mindre militære områder (depoter m.v.) med Dansk Naturkonsortium som opdragsgiver.

Skribentvirksomhed m.v.

Dansk Jagtakademi er fast leverandør af klummer til Jagt, Vildt & Våben, og har i årets løb dækket bl.a. spørgsmålet om bly i ammunition, regulering og jagt, faunakriminalitet m.v. Vi var involveret i temadagen Forskningsbaseret forvaltning af fugle og pattedyr arrangeret af Aarhus Universitet i januar og er ligeledes med i den kommende vildtforskningstemadag, der handler om grænseløst vildt (nu dog med Universitetskasket på jf. ovenstående). Det er den 24. januar 2017 i Aarhus. Og så deltog vi for resten i Naturmødet i Hirtshals i maj også som en del af Aarhus Universitets-teamet. Næste møde er 24.-26. maj 2017 i Hirtshals.

Sluttelig kan nævnes bidrag til en undersøgelse om opdræt af jagtvildt samt en del undervisningsvirksomhed for IGN/Københavns Universitet og et par dage med censor-job på Vildtforvaltningsskolen.